

ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS

ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS IKIMOKYKLINIŲ UGDYMO ĮSTAIGŲ VAIKŲ PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS PATIKRINIMŲ DUOMENŲ ANALIZĖ 2019 - 2020 M. M.

Parengė Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro
visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči visuomenės sveikatos stebėseną,

Raminta Maciūnaitė

Kuršėnai, 2019

TURINYS

ĮVADAS	3
1. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ PROFILAKTINIAI SVEIKATOS PATIKRINIMAI	4
1. 1. Dažniausi susirgimai ir sutrikimai.....	4
1. 1. 1. Nervų sistemos sutrikimai	6
1. 1. 2. Regos sutrikimai.....	7
1. 1. 3. Širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimai.....	8
1. 1. 4. Kvėpavimo sistemos sutrikimai	10
2. VAIKŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL FIZINIO UGDYMO GRUPE	12
3. VAIKŲ DANTŲ IR ŽANDIKAULIO BŪKLĖS ĮVERTINIMAS	14
3. 1. Dantų ėduonies paplitimas	14
3. 2. Dantų ėduonies intensyvumas	16
IŠVADOS	20
REKOMENDACIJOS	21

ĮVADAS

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos – vienos iš svarbiausių institucijų ugdant, saugant ir stiprinant vaikų sveikatą. Nors vaikai (0-7 m.) yra vieni iš sveikiausių visuomenės grupių, bet ir šio amžiaus tarpsnio vaikai turi savo amžiui būdingų sveikatos problemų. Dėl anatominių, fiziologinių, psichologinių ir socialinių ypatumų ikimokyklinukams aktualios kai kurios parazitozės, enterobiozė, traumos, regos sutrikimai ir kita. Vaikų sveikatai didelės įtakos turi jų sveikatos priežiūra. Pagrindinė sveikatos priežiūros paskirtis – padėti vaikams saugoti ir stiprinti sveikatą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. sausio 26 d. įsakymu Nr. V-93 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ švietimo teikėjas, vykdamas ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą, turi užtikrinti, kad vaikai ugdymo procese dalyvautų tik teisės akto nustatyta tvarka pasitikrinę sveikatą.

Kasmetiniai vaikų profilaktiniai sveikatos patikrinimai atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2019 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. V-566 „Dėl Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymo Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ pakeitimo“.

Nuo 2017 m. Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras į savo vykdomą veiklą įtraukė ir 0-7 m. amžiaus vaikus, lankančius ikimokyklinio ugdymo įstaigas. Šiaulių rajono lopšeliuose – darželiuose, daugiafunkciniuose centruose dirbantys visuomenės sveikatos priežiūros specialistai kasmet pateikia vaikų profilaktinių sveikatos patikrinimų ataskaitas. Duomenys apie sveikatos būklę renkami iš statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. V-951 „Dėl statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“ patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 3-38).

Vaikų sveikatos būklės duomenys naudojami mokinių sveikatos duomenų rinkimui, kaupimui, analizei, duomenų apibendrinimui ir rekomendacijų formavimui. Atsižvelgiant į vaikų sveikatos problemas yra kryptingai planuojama ir įgyvendinama sveikatos priežiūra ikimokyklinio ugdymo įstaigose, organizuojamos tikslios sveikatos stiprinimo priemonės, susijusios su ligų ir traumų profilaktika.

Tikslas – išanalizuoti ir įvertinti Šiaulių rajono savivaldybės 0-7 metų vaikų, kurie lanko ikimokyklines ugdymo įstaigas, sveikatos būklę ir pateikti rekomendacijas.

1. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ PROFILAKTINIAI SVEIKATOS PATIKRINIMAI

1. 1. Dažniausi susirgimai ir sutrikimai

Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro turimais duomenimis 2019 – 2020 m. profilaktiškai sveikatą patikrino 1135 Šiaulių rajono ikimokyklinio amžiaus vaikai, lankantys ugdymo įstaigas. Pagal lytį ikimokyklinio amžiaus vaikai pasiskirstė beveik tolygiai: 553 berniukai ir 585 mergaitės. Vertinant pagal amžių, Šiaulių rajone ikimokyklinio ugdymo įstaigas daugiausiai lanko 4 – 5 metų amžiaus vaikai (žr. 1 lentelė).

1 lentelė. Sveikatą patikrinę ikimokyklinio amžiaus vaikai 2019 m. pagal amžių ir lytį (abs. sk.), šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Amžius Lytis	0-1 m.	2 m.	3 m.	4 m.	5 m.	6 m.	<i>Iš viso:</i>
Berniukai	17	117	84	110	130	92	553
Mergaitės	12	85	116	138	126	108	585
<i>Iš viso:</i>	29	202	200	249	257	200	1135

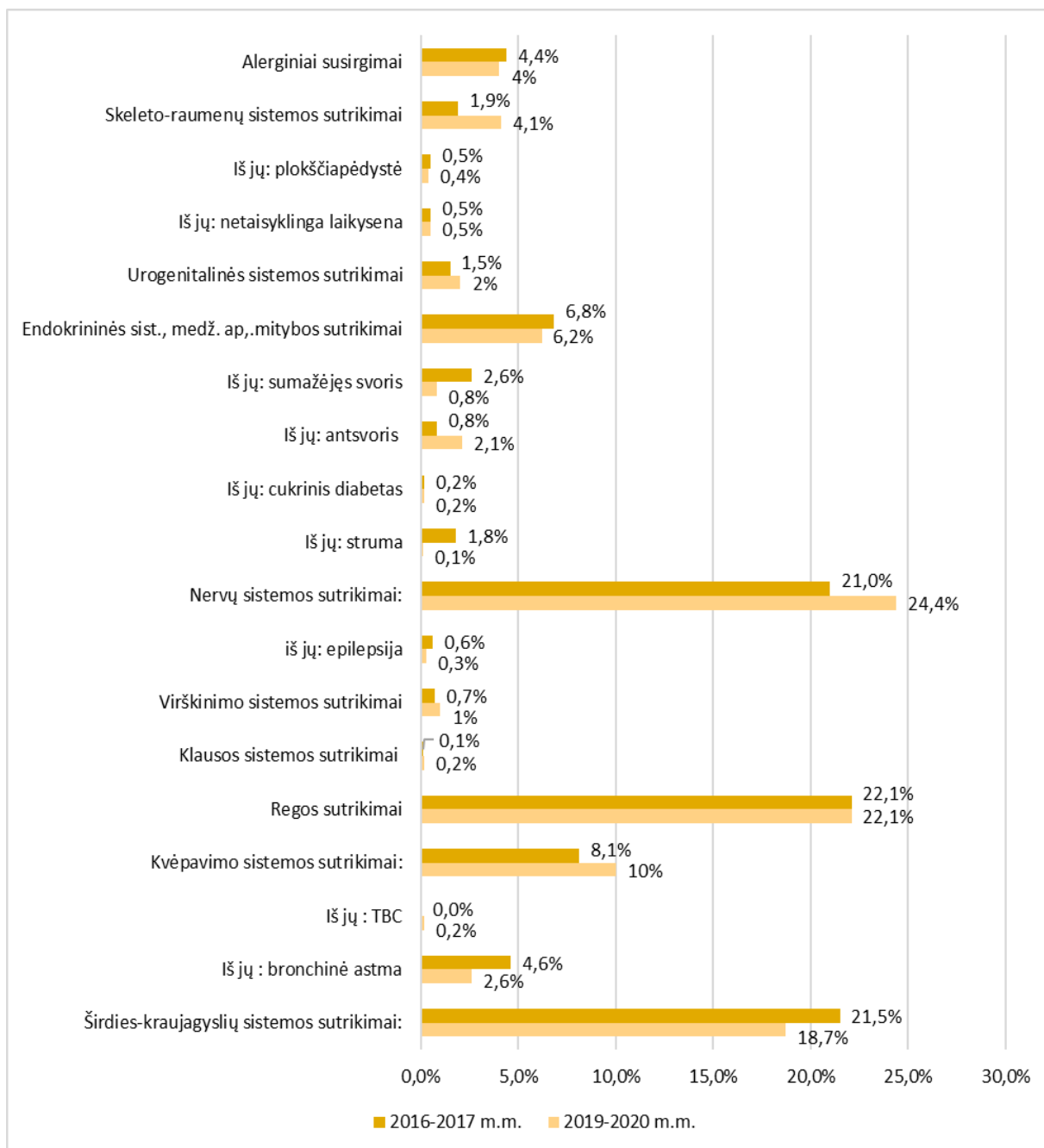
Pusė Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų (572 vaikai) yra sveiki, tai yra neturi nei vieno sveikatos sutrikimo. Neturinčių nei vieno sveikatos sutrikimo yra daugiau mergaičių (301 abs. sk.) nei berniukų (271 abs. sk.).

Analizuojant 2019-2020 m. m. ikimokyklinio amžiaus vaikams užregistruotus susirgimus ir sutrikimus pastebima, kad Šiaulių rajone dažniausiai ikimokyklinio amžiaus vaikams yra diagnozuojami nervų sistemos sutrikimai (24,4 proc.), regos sutrikimai (22,1 proc.), širdies – kraujagyslių sistemos sutrikimai (18,7 proc.) ir kvėpavimo sistemos sutrikimai (10 proc.).

Lyginant 2019 – 2020 m. m. su 2016-2017 m. m. ikimokyklinio amžiaus vaikams dažniausiai užfiksuotais susirgimais ir sutrikimais pastebima, kad mažėja alerginių susirgimų, endokrininės sistemos, medžiagų apykaitos, mitybos sutrikimų ir širdies kraujagyslių sistemos sutrikimų.

Taip pat per šį laikotarpį pastebimas ir kai kurių susirgimų ir/ar sutrikimų didėjimas: skeleto raumenų sistemos sutrikimų, nervų sistemos sutrikimų, urogenitalinės sistemos sutrikimų, virškinimo sistemos sutrikimų, kvėpavimo sistemos sutrikimų.

Tiek 2016-2017 m. m., tiek 2019-2020 m. m. dažniausiai buvo fiksuota nervų sistemos sutrikimų, regos sutrikimų, širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimų bei kvėpavimo sistemos sutrikimų (žr. 1 pav.).

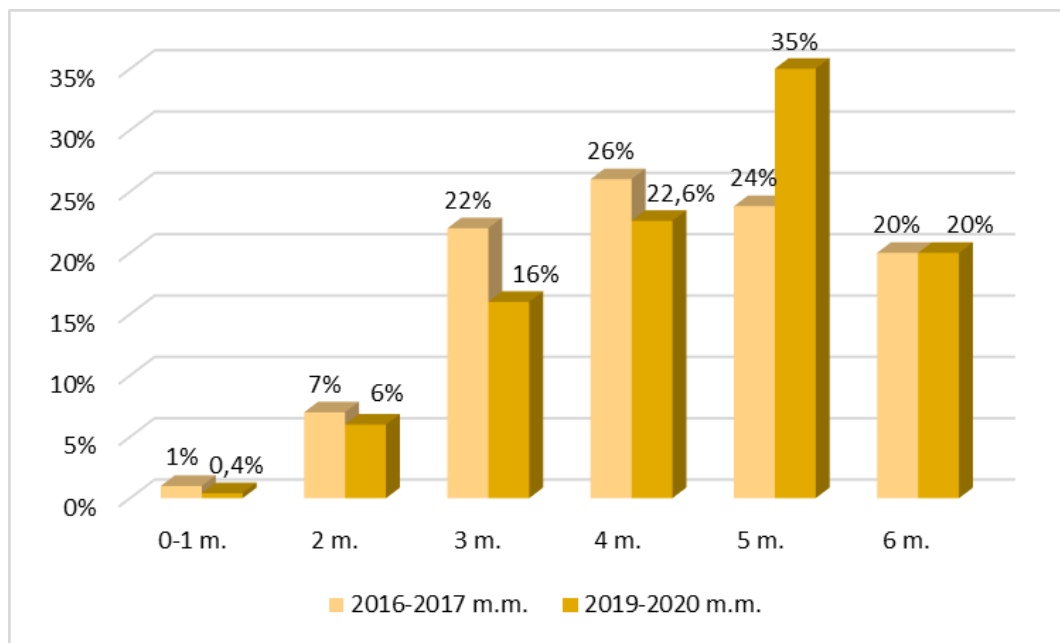
1 pav. Dažniausiai vaikams diagnozuojami susirgimai ir sutrikimai 2019 – 2020 m. m. (proc.), šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

1. 1. 1. Nervų sistemos sutrikimai

Nervų sistema – tai labai specializuota, gyvybiškai svarbi organizmo sistema, palaikanti abipusį jo ryšį su aplinka, integruojanti ir koordinuojanti visas kitas organizmo funkcines sistemas, adaptuojanti organizmą prie kintančios aplinkos ir užtikrinanti jo gyvybingumą.

Šiaulių rajono savivaldybės ugdymo įstaigas lankantiems vaikams dažniausiai diagnozuojami yra nervų sistemos sutrikimai. Per keturis metus nervų sistemos sutrikimų padaugėjo 3,4 proc. (2019-2020 m. m. – 24,4%, 2016-2017 m. m. – 21%).

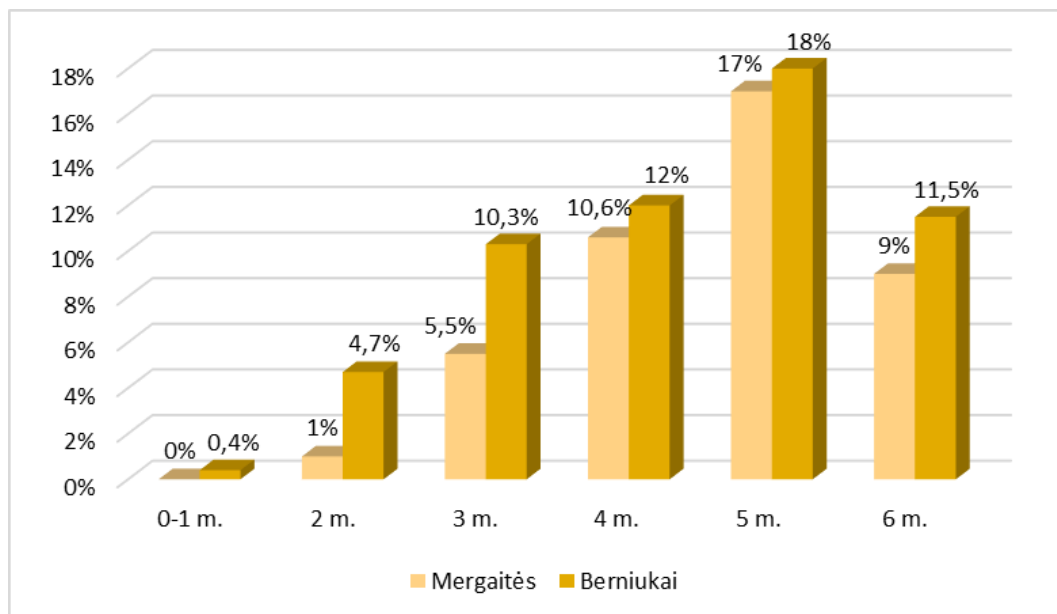
Nuo 2016-2017 m. m. iki 2019-2020 m. m. padaugėjo 5 metų amžiaus vaikų, kuriems yra diagnozuoti nervų sistemos sutrikimai. Tačiau per tą patį laikotarpį sumažėjo diagnozuotų nervų sistemos sutrikimų 0 – 4 metų amžiaus vaikams (žr. 2 pav.).

2 pav. Nervų sistemos sutrikimų pasiskirstymas pagal amžių ir mokslo metus (proc.), šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

2019 m. nervų sistemos sutrikimai diagnozuoti 234 ikimokyklinio amžiaus vaikams. Daugiausiai nervų sistemos sutrikimų buvo diagnozuota 5 metų amžiaus vaikams, dažniau berniukams (18 proc.) nei mergaitėms (17 proc.) (žr. 3 pav.).

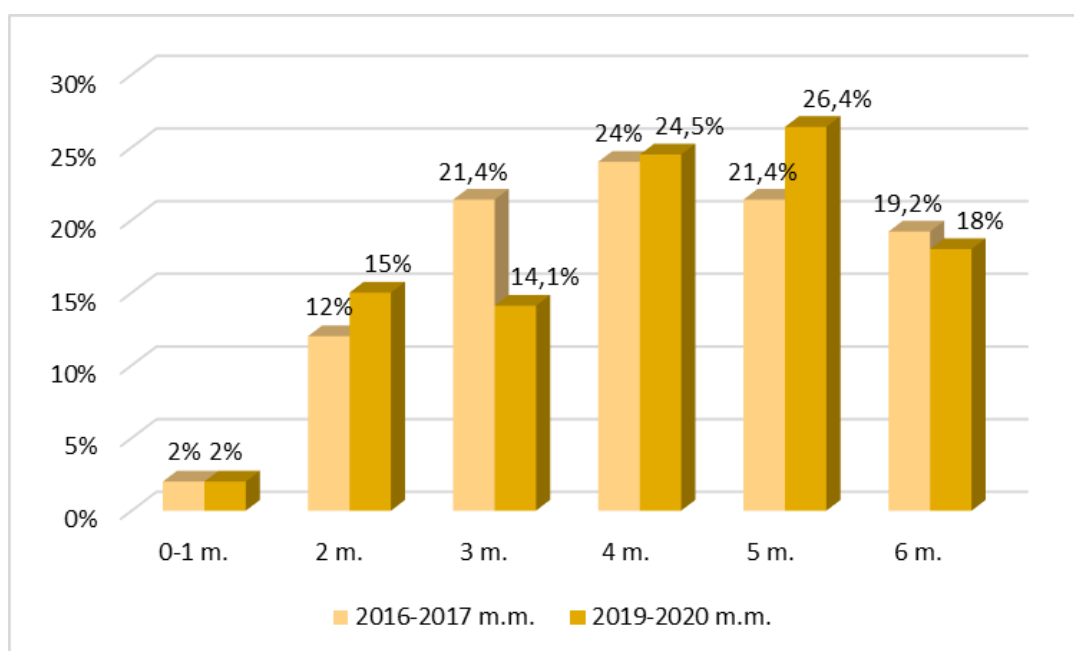
Sveikatos patikrinimo formoje (Nr. 027-1/a) gydytojai papildomai išskiria nervų sistemos sutrikimus: epilepsiją ir galvos įtampos skausmus. Epilepsija - lėtinė smegenų liga, kuri pasireiškia pasikartojančiais traukuliais. Ši liga nustatyta trimis 3, 5 ir 6 metų amžiaus berniukams. Galvos įtampos skausmai vargina vieną penkerių metų berniuką.

3 pav. Nervų sistemos sutrikimų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį (proc.) 2019 – 2020 m. m., šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

1. 1. 2. Regos sutrikimai

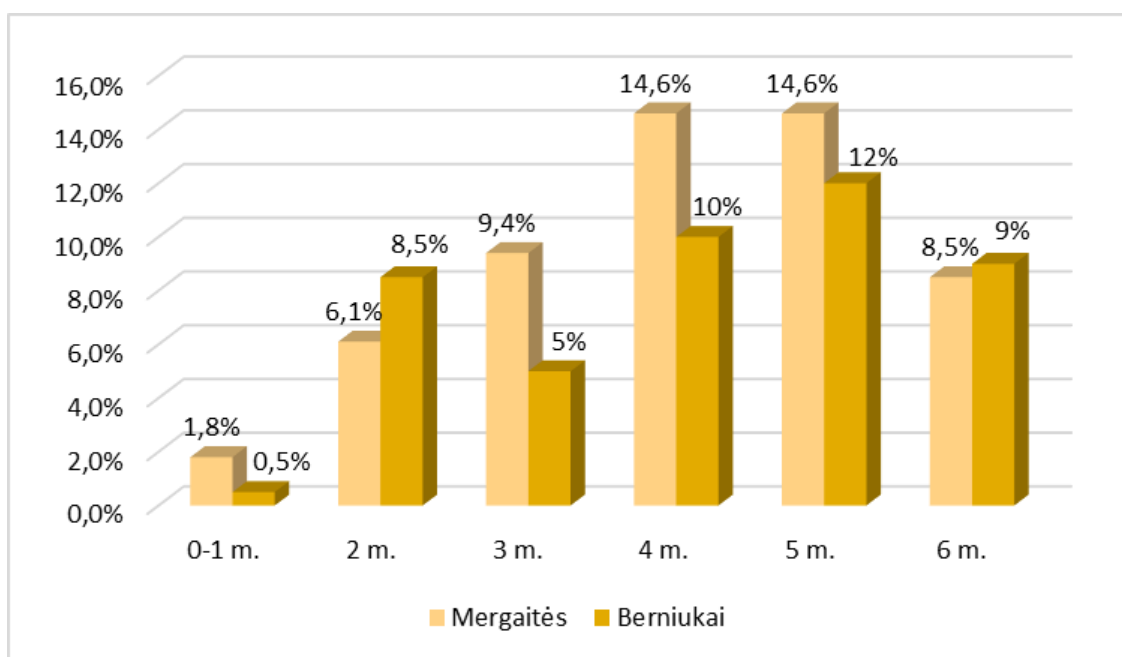
Regos sutrikimai Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankantiems vaikams taip pat diagnozuojami labai dažnai. Per keturis metus ikimokyklinio amžiaus vaikų regos sutrikimų procentas išliko toks pat (22,1%), keitėsi tik pasiskirstymas pagal vaikų amžių.

4 pav. Regos sutrikimų pasiskirstymas pagal amžių ir mokslo metus (proc.), šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Nuo 2016-2017 m. m. iki 2019-2020 m. m. padaugėjo 2 metų ir 4 – 5 metų amžiaus vaikų, kuriems yra diagnozuoti regos sutrikimai. Tačiau per tą patį laikotarpį sumažėjo diagnozuotų regos sutrikimų 3 metų amžiaus ir 6 metų amžiaus vaikams. 0 – 1 metų amžiaus vaikų, turinčių regos sutrikimų, procentas išliko nepakitęs (žr. 4 pav.).

2019 m. regos sutrikimai diagnozuoti 212 Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikų. Daugiausiai regos sutrikimų buvo diagnozuota 4 – 5 metų amžiaus vaikams, dažniau mergaitėms (4 m. ir 5 m. – 14,6%) nei berniukams (4 m. – 10 proc. ir 5 m. – 12 proc.) (žr. 5 pav.).

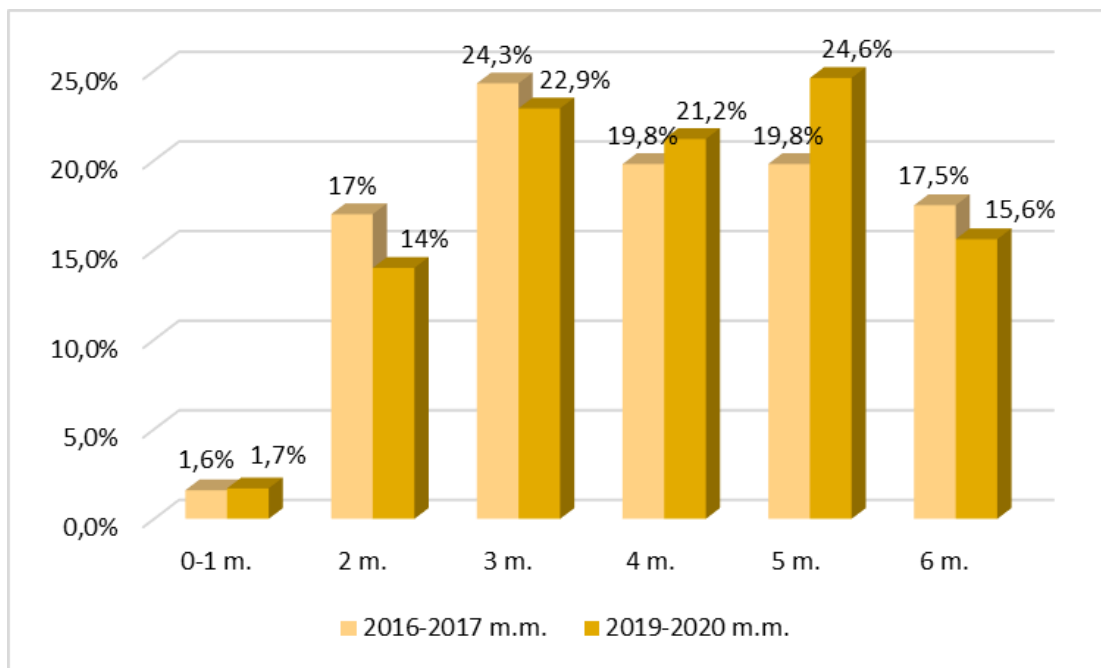

5 pav. Regos sutrikimų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį (proc.) 2019 – 2020 m. m., šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

1. 1. 3. Širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimai

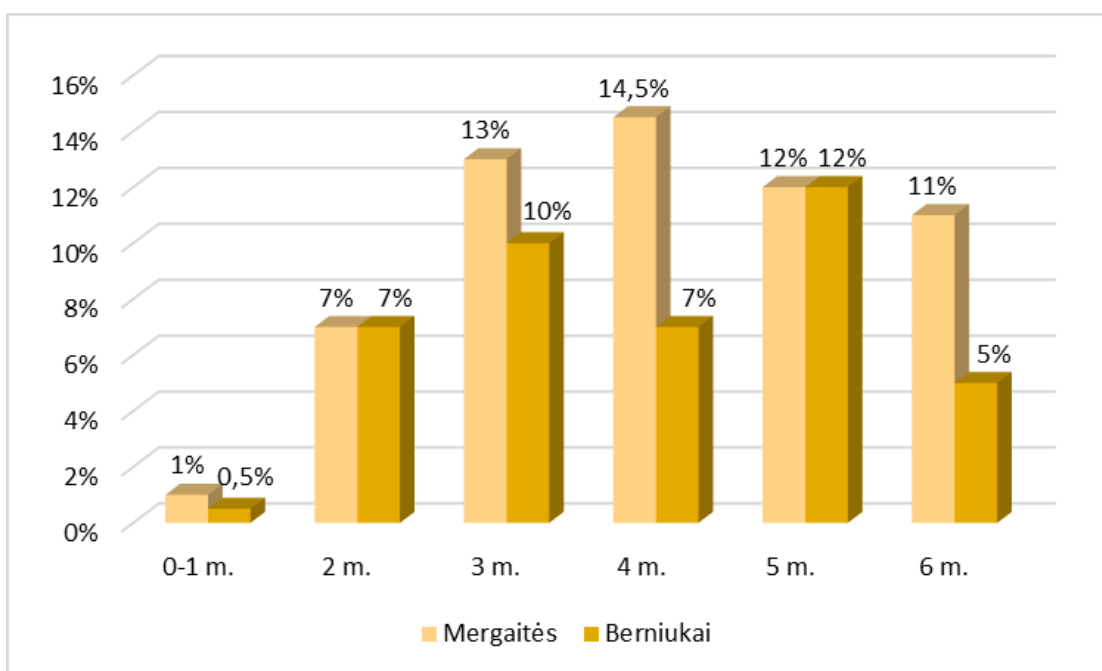
Šiaulių rajone ikimokyklinio amžiaus vaikų širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimų per ketverius metus sumažėjo 2,8 proc. (2019-2020 m. m. – 18,7 proc.; 2016-2017 m. m. 21,5 proc.).

Nuo 2016-2017 m. m. iki 2019-2020 m. m. padaugėjo 4 – 5 metų amžiaus vaikų, kuriems yra diagnozuoti širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimai. Tačiau per tą patį laikotarpį sumažėjo diagnozuotų širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimų 2 – 3 metų amžiaus ir 6 metų amžiaus vaikams. 0 – 1 metų amžiaus vaikų, turinčių širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimų, skaičius išliko beveik nepakitęs (žr. 6 pav.).

6 pav. Širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimų pasiskirstymas pagal amžių ir mokslo metus (proc.), šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

2019 m. širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimai diagnozuoti 179 Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikams. Daugiausiai širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimų buvo diagnozuota 3 – 4 metų amžiaus vaikams, dažniau mergaitėms (3 m. – 13 proc.; 4 m. – 14,5 proc.) nei berniukams (3 m. – 10 proc.; 4 m. – 7 proc.) (žr. 7 pav.).

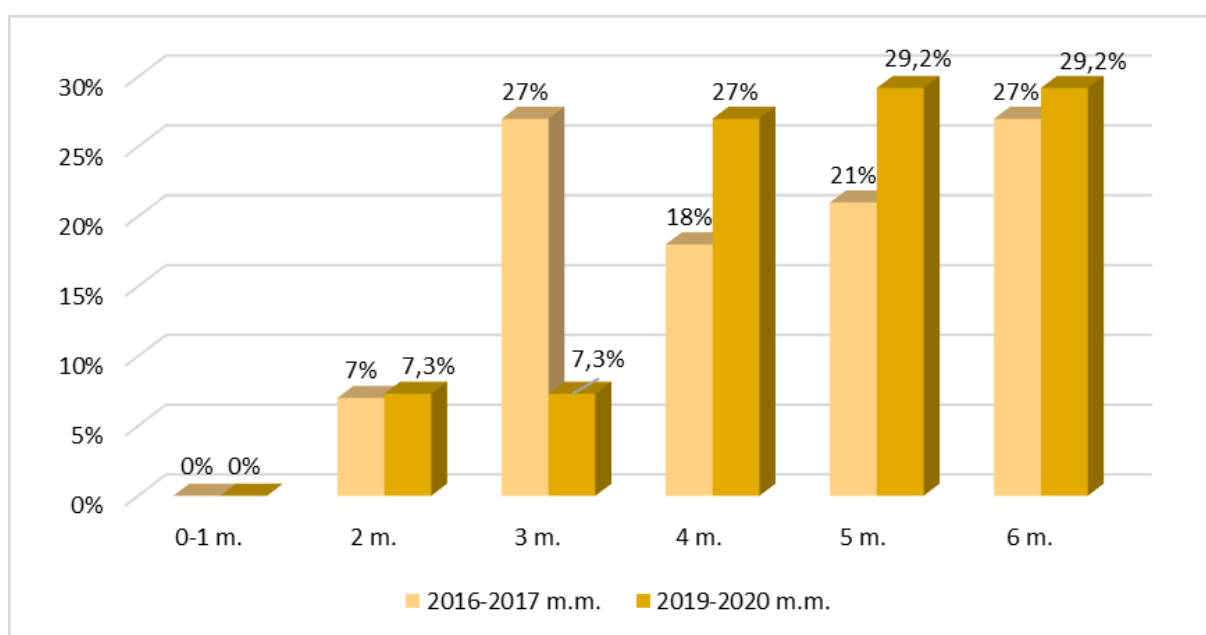

7 pav. Širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį (proc.) 2019 – 2020 m. m., šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

1. 1. 4. Kvėpavimo sistemos sutrikimai

Šiaulių rajone ikimokyklinio amžiaus vaikų kvėpavimo sistemos sutrikimų per ketverius metus padaugėjo 1,9 proc. (2019-2020 m. m. – 10 proc.; 2016-2017 m. m. 8,1 proc.).

Nuo 2016-2017 m. m. iki 2019-2020 m. m. padaugėjo 2 metų ir 4 – 6 metų amžiaus vaikų, kuriems yra diagnozuoti kvėpavimo sistemos sutrikimai. Tačiau per tą patį laikotarpį sumažėjo diagnozuotų kvėpavimo sistemos sutrikimų 3 metų amžiaus vaikams. 0 – 1 metų amžiaus vaikams kvėpavimo sistemos sutrikimų diagnozuota nebuvo (žr. 8 pav.).

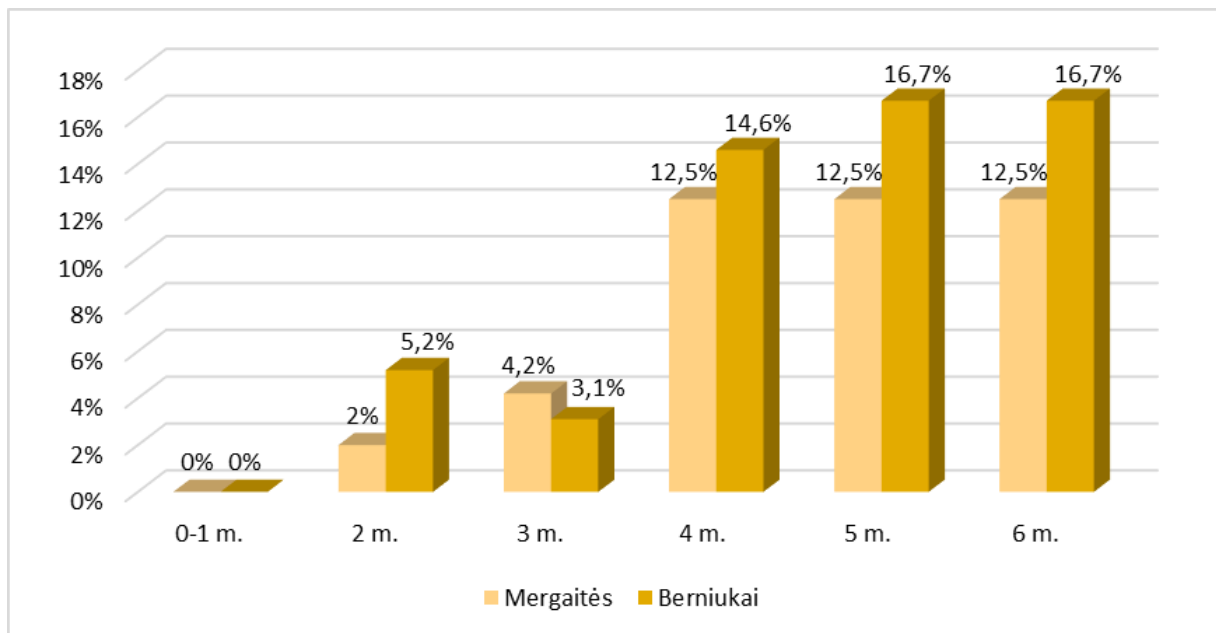
8 pav. Kvėpavimo sistemos sutrikimų pasiskirstymas pagal amžių ir mokslo metus (proc.), šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

2019 m. kvėpavimo sistemos sutrikimai diagnozuoti 96 Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikams. Daugiausiai širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimų buvo diagnozuota 4 – 6 metų amžiaus vaikams, dažniau berniukams (4 m. – 14,6 proc.; 5 – 6 m. – 16,7 proc.) nei mergaitėms (4 – 6 m. – 12,5 proc.) (žr. 9 pav.).

Sveikatos patikrinimo formoje (Nr. 027-1/a) gydytojai papildomai išskiria kvėpavimo sistemos sutrikimus: bronchinę astmą ir tuberkuliozę (*TBC*).

Bronchinė astma – lėtinė uždegiminė kvėpavimo takų liga. Bronchų astma pasireiškia dusulio ir/ar kosulio priepuoliais. Ši liga nustatyta 25 Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikams (11 mergaičių ir 14 berniukų), daugiausiai 5 – 6 metų amžiaus.

Tuberkuliozė – tai oro lašiniu būdu plintanti užkrečiamoji liga, kurios metu gali būti pažeisti įvairūs žmogaus organai, dažniausiai – plaučiai. Dvejoms Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus mergaitėms nustatytas teigiamas Tuberkulino mėginys (Mantu reakcija).

9 pav. Kvėpavimo sistemos sutrikimų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį (abs. sk.) 2019 – 2020 m. m., šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

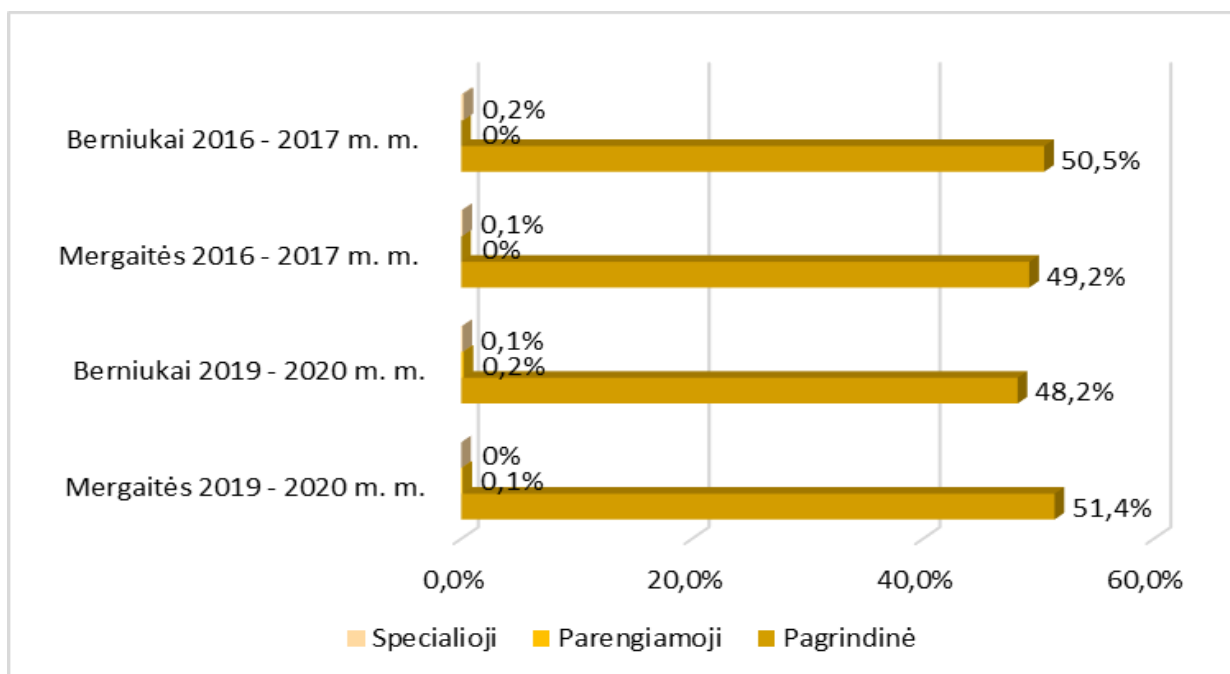
2. VAIKŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL FIZINIO UGDYMO GRUPĘ

Fizinis aktyvumas – vienas iš svarbiausių gyvenimo veiksmų, stiprinančių fizinių pajėgumą, sveikatą ir gerovę. Optimalus fizinis aktyvumas vaikystėje yra gyvybiškai svarbus veiksnys, užtikrinantis harmoningą vaiko vystymąsi, tausoja, stiprina ir puoselėja vaiko sveikatą. Per mažas fizinis aktyvumas yra vienas iš veiksnių, sąlygojantis antsvorio ir nutukimo atsiradimą.

Sveikiems ir/ar turintiems nedidelių sveikatos sutrikimų (pvz.: netaisyklinga laikysena) vaikams priskiriama pagrindinė fizinio ugdymo grupė.

Į parengiamąją fizinio ugdymo grupę skiriami vaikai, turintys nedidelių sveikatos sutrikimų, persirgę sunkesnėmis ligomis. Šios grupės vaikai mankština kūno kultūros pamokose pagal mokyklinę programą su sąlyga, kad tokios pratybos nepablogins jų sveikatos. Kai kurie fiziniai pratimai neatliekami, kiti tik ribojami. Pagerėjus sveikatai, atsistačius funkcinėms organizmo galimybėms vaikas vėl skiriamas į pagrindinę grupę.

Specialiajai medicininiai fizinio pajėgumo grupei priskiriami vaikai turintys nuolatinių ar laikinų sveikatos sutrikimų. Šioje grupėje būna vaikų, sergančių įvairiomis ligomis, tad į šią grupę paskirti vaikai mankština pagal individualią programą.

10 pav. Fizinio ugdymo grupių pasiskirstymas pagal lytį ir mokslo metus (proc.), šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

2019 – 2020 m. m. 1131 (99,6 proc.) Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikų yra priskirta pagrindinė fizinio ugdymo grupė. Parengiamoji fizinio ugdymo grupė nustatyta 3 (0,3 proc.) sveikatą patikrinusiems vaikams (1 mergaitei ir 2 berniukams). Specialioji fizinio ugdymo grupė nustatyta 1 (0,1 proc.) Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus berniukui (žr. 10 pav.). Atleistų nuo fizinio ugdymo užsiėmimų 2019 – 2020 m. m. vaikų nebuvo.

3. VAIKŲ DANTŲ IR ŽANDIKAULIO BŪKLĖS ĮVERTINIMAS

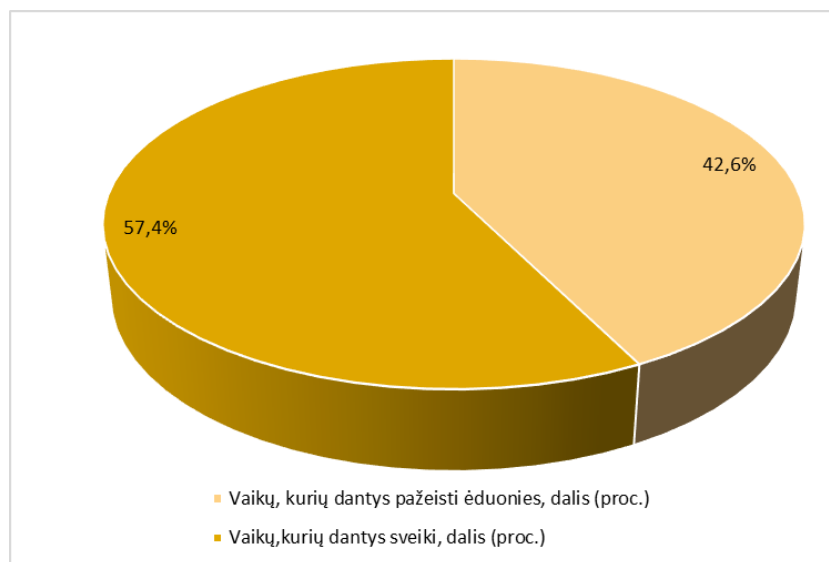
2019 – 2020 m. m. dantų ir žandikaulio būklės įvertinimas buvo atliktas 1043 vaikams (91,9 proc.) iš 1135, Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių, vaikų. 8,1 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų dantys nebuvo patikrinti.

2016 – 2017 m. m. dantų ir žandikaulio būklės įvertinimas buvo atliktas 95,6 proc. vaikų, tai yra 4 proc. daugiau nei šiais mokslo metais.

Asmens burnos higiena, burnos ligų profilaktika yra ekonomiškai efektyviausia intervencija į burnos sveikatą. Nors daugelio burnos sveikatos problemų, tarp jų ir dantų ėduonies, galima išvengti, burnos sveikatos problemos yra paplitusios ir vis dar plinta, ypač tarp vaikų.

3. 1. Dantų ėduonies paplitimas

Dantų ėduonis išlieka labiausiai paplitusi lėtinė vaikų liga, kurios rizika kontroliuojama burnos higiena, fluoridų poveikiu ir retesniu kariesogeninio maisto vartojimu. Ši liga yra didelė visuomenės sveikatos problema, nes jos gydymas daug kainuoja ir ji yra tiesiogiai susijusi su žmogaus gyvenimo kokybe.

11 pav. Ikimokyklinio amžiaus vaikų dantų būklė 2019 – 2020 m. m. (proc.), šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

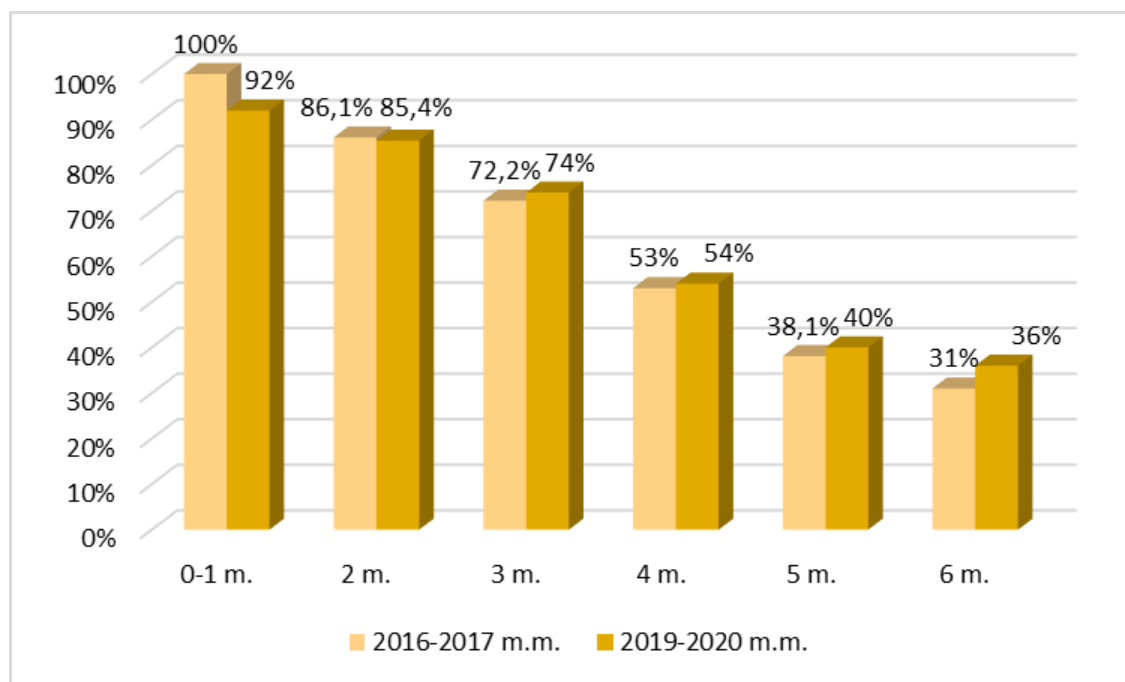
Dantų ėduonies paplitimas – tai ėduonimi sergančių žmonių kiekis tarp visų tirtų gyventojų, dantų ėduonies paplitimas išreiškiamas procentais. Nustatyta, kad Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų ėduonies paplitimas yra 42,6 proc. (žr. 11 pav.), tai

yra 444 Šiaulių rajono ikimokyklinio amžiaus vaikams yra nustatytas dantų ėduonis. 2016 – 2017 m. m. vaikų ėduonies paplitimas buvo 3,2 proc. didesnis nei šiemet.

57,4 proc. (599 vaikų) ikimokyklinio amžiaus vaikų, kurių dantų būklė buvo įvertinta gydytojo odontologo, dantys buvo sveiki, tai yra nebuvo diagnozuota ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų. 2016 – 2017 m. m. vaikų, kurių dantys buvo sveiki, buvo 3,2 proc. mažesnis nei šiais mokslo metais.

Vertinant pagal amžių, 2019 – 2020 m. m. Šiaulių rajone sveikiausius dantis turi 0 – 1 metų amžiaus vaikai (92 proc.). Mažiausiai sveikų dantų, t. y. ėduonies nepažeistų, neplombuotų ir neišrautų dantų, turi 6 metų amžiaus vaikai (36 proc.) (žr. 12 pav.).

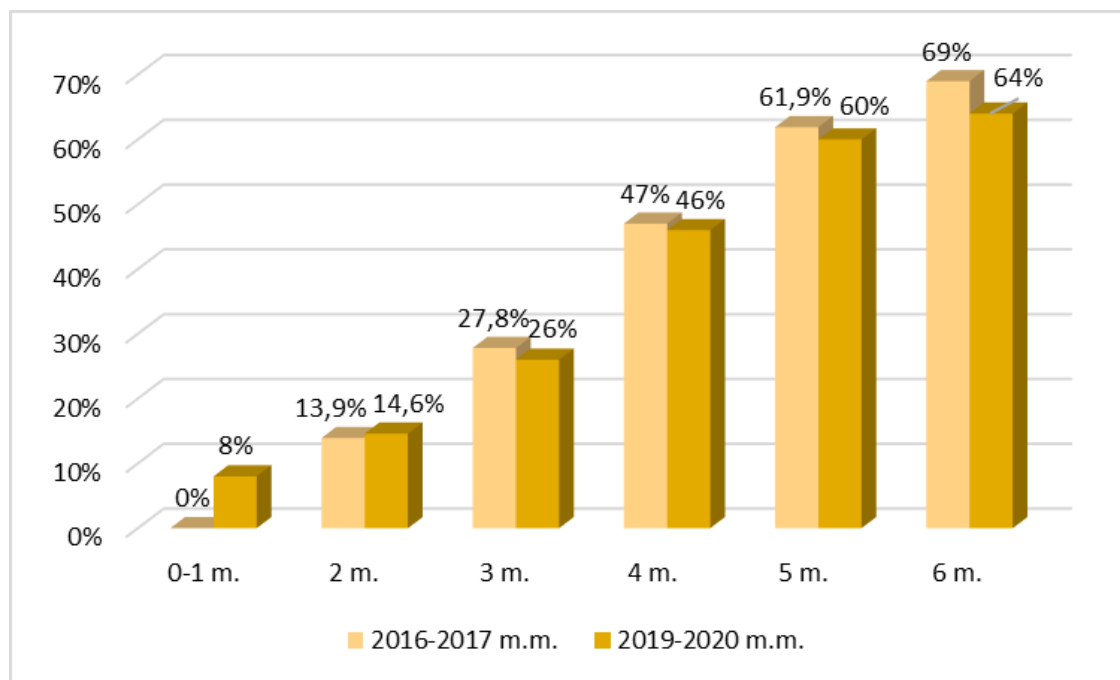
2016 – 2017 m. m. sveikiausius dantis turėjo taip pat 0 – 1 metų amžiaus vaikai (100 proc.). Mažiausiai sveikų dantų 2016 – 2017 m. m. turėjo taip pat 6 metų amžiaus vaikai – 31 proc., tai yra 5 proc. mažiau nei šiais mokslo metais.

12 pav. Ikimokyklinio amžiaus vaikų, kurie neturi ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.) pagal amžių ir mokslo metus, šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Analizuojant pagal amžių nustatyta, kad didžiausias Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikų dantų ėduonies paplitimas 2019 – 2020 mokslo metais yra 6 metų amžiaus vaikų tarpe (64 proc.), mažiausias 0 – 1 metų amžiaus vaikų (8 proc.) (žr. 13 pav.). Bendras Šiaulių rajono savivaldybės 2019 – 2020 mokslo metų visų ikimokyklinio amžiaus vaikų dantų ėduonies paplitimas siekė 57,4 proc.

2016 – 2017 mokslo metais situacija buvo panaši. Tačiau 6 metų amžiaus vaikų dantų ėduonies paplitimas buvo didesnis 5 proc., o 0 – 1 metų amžiaus vaikų dantų ėduonies paplitimas buvo mažesnis 8 proc.

13 pav. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ėduonies paplitimas (proc.) pagal amžių ir mokslo metus, šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

3. 2. Dantų ėduonies intensyvumas

Dantų ėduonies intensyvumui nustatyti naudojamas 1938 metais Kleino ir bendraautorių pasiūlytas KPI indeksas nuolatiniais dantims ir kpi pieniniams dantims.

Žmonių grupės ėduonies intensyvumo indeksą galima apskaičiuoti sudėjus visų tirtųjų individualias reikšmes ir padalinus iš tirtų žmonių skaičiaus.

KPI (kpi) indeksas - dantų ėduonies intensyvumo rodiklis, kuris rodo, kiek ėduonies pažeistų dantų tenka vienam gyventojui. Ėduonies pažeisti dantys gali būti: negydyti, plombuoti ir išrauti dėl karieso. Todėl ėduonies intensyvumui išreikšti yra naudojamas KPI (kpi) indeksas, rodantis K – kariozinių, P – plombuotų ir I – dėl karieso išrautų dantų skaičių, tenkantį vienam asmeniui. Jeigu viename dantyje yra ir kariesas, ir plomba, tai intensyvumo indekse toks dantis skaičiuojamas kaip kariozinis dantis.

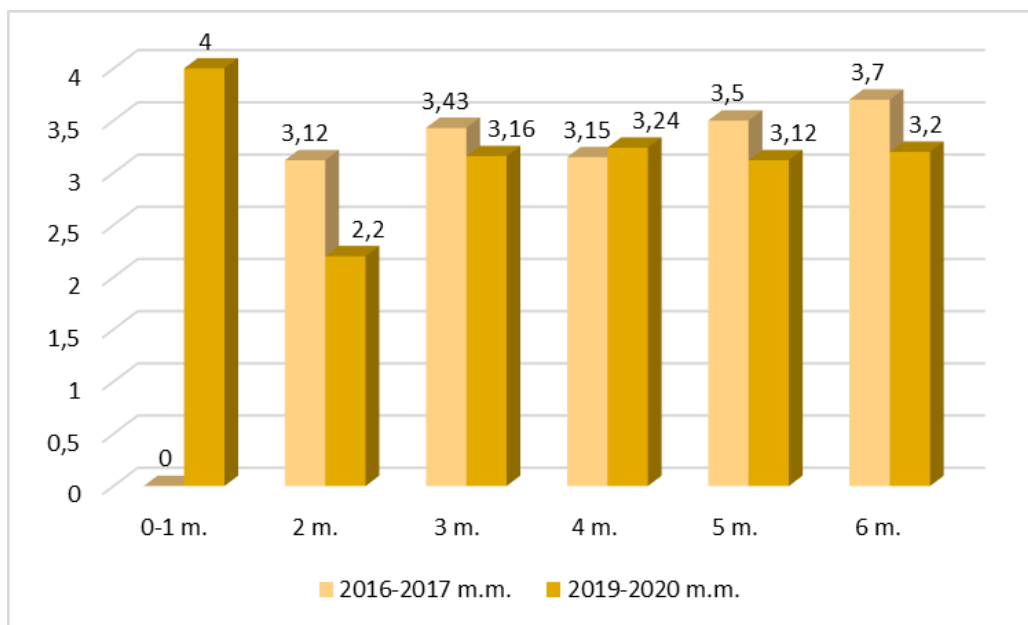
KPI (kpi) intensyvumo lygiai:

Labai mažas	0,0 - 1,0
Mažas	1,1 – 2,6
Vidutinis	2,7 – 4,4
Didelis	4,5 – 6,6
Labai didelis	> 6,7

Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikų, turinčių visiškai sveikus dantis, yra 42,6 proc. Ėduonies paplitimas ikimokyklinio amžiaus vaikų tarpe siekė 57,4 proc. Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikų bendras pieninių dantų ėduonies intensyvumas 2019 – 2020 m. m. yra vidutinis (kpi – 3,5). 2016 – 2017 m. m. ikimokyklinio amžiaus vaikų bendras pieninių dantų ėduonies intensyvumas buvo šiek tiek mažesnis (kpi – 3,4).

Didžiausias pieninių dantų ėduonies intensyvumas yra 0 – 1 metų amžiaus vaikų (kpi – 4), mažiausias 2 metų amžiaus vaikų (kpi – 2,2) (žr. 14 pav.).

Vertinant pagal lytį mergaičių (kpi – 3,2) pieninių dantų ėduonies intensyvumas yra didesnis nei berniukų (kpi – 3,1).

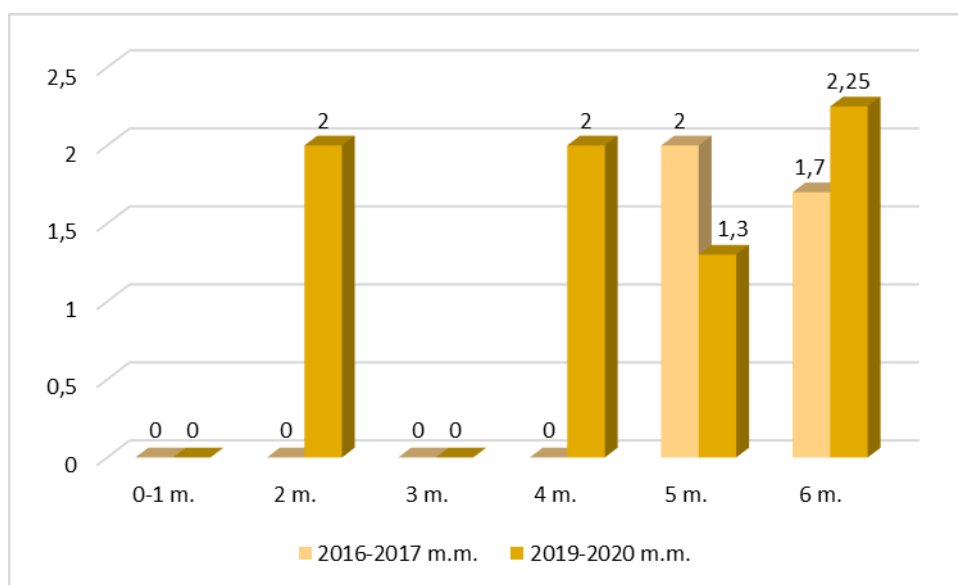

14 pav. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pieninių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis (kpi) pagal amžių ir mokslo metus, šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikų nuolatinių dantų ėduonies intensyvumas yra mažas (KPI – 1,9). 2016 – 2017 m. m. ikimokyklinio amžiaus vaikų bendras nuolatinių dantų ėduonies intensyvumas buvo šiek tiek mažesnis (KPI – 1,6).

Didžiausias nuolatinių dantų ėduonies intensyvumas yra 6 metų amžiaus vaikų (KPI – 2,25), mažiausias 5 metų amžiaus vaikų (KPI – 1,3) (žr. 15 pav.).

Vertinant pagal lytį mergaičių (KPI– 2) pieninių dantų ėduonies intensyvumas yra didesnis nei berniukų (KPI– 1,8).

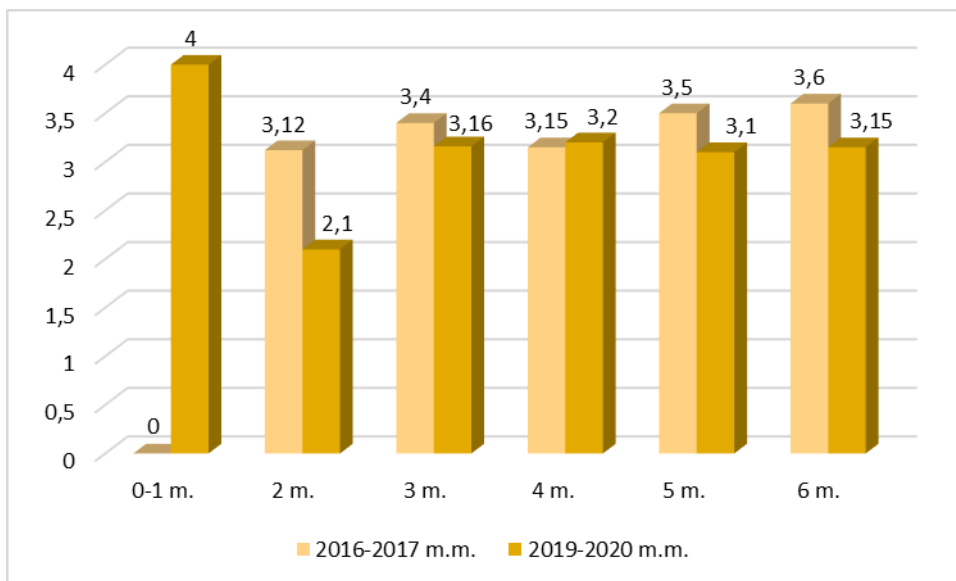

15 pav. Ikimokyklinio amžiaus vaikų nuolatinių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis (KPI) pagal amžių ir mokslo metus, šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikų bendras pieninių ir nuolatinių dantų ėduonies intensyvumas yra vidutinis (kpi+KPI – 3,12). 2016 – 2017 m. m. ikimokyklinio amžiaus vaikų bendras nuolatinių dantų ėduonies intensyvumas buvo didesnis (kpi+KPI – 3,4).

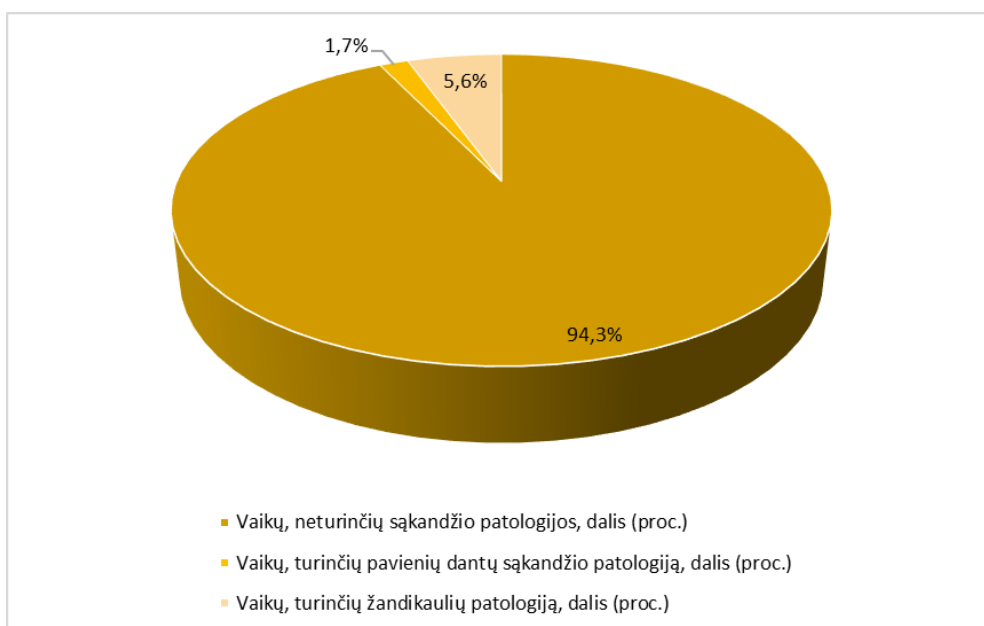
Didžiausias bendras pieninių ir nuolatinių dantų ėduonies intensyvumas yra 0-1 metų amžiaus vaikų (kpi+KPI – 2,25) ir 4 metų amžiaus vaikų (kpi+KPI – 3,2), mažiausias – 2 metų amžiaus vaikų (kpi+KPI – 2,1) (žr. 16 pav.).

Vertinant pagal lytį mergaičių (kpi+KPI – 3,17) pieninių dantų ėduonies intensyvumas yra didesnis nei berniukų (kpi+KPI– 3,07).

16 pav. Ikimokyklinio amžiaus vaikų bendras pieninių ir nuolatinių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis (kpi+KPI) pagal amžių ir mokslo metus, šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Žandikaulių (sąkandžio) būklė įvertinta 94,9 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų, kuriems buvo patikrinti dantys. Iš jų sąkandžio patologijos neturi 94,3 proc. vaikų, pavienių dantų sąkandžio patologija nustatyta 1,7 proc. vaikų, o žandikaulių patologiją turi 5,6 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų (žr. 17 pav.).

17 pav. Ikimokyklinio amžiaus vaikų žandikaulių (sąkandžio) būklė 2019 – 2020 m. m. (proc.), šaltinis: Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

IŠVADOS

- Pusė Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų yra sveiki, tai yra neturi nei vieno sveikatos sutrikimo. Neturinčių nei vieno sveikatos sutrikimo yra daugiau mergaičių nei berniukų.
- Dažniausiai Šiaulių rajono ikimokyklinio amžiaus vaikams yra diagnozuojami nervų sistemos sutrikimai (24,4 proc.), regos sutrikimai (22,1 proc.), širdies – kraujagyslių sistemos sutrikimai (18,7 proc.) ir kvėpavimo sistemos sutrikimai (10 proc.).
- Beveik visiems Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikams yra priskirta pagrindinė fizinio ugdymo grupė. Parengiamoji fizinio ugdymo grupė nustatyta 3 sveikatą pasitikrinusiems vaikams, o specialioji fizinio ugdymo grupė – 1 vaikui.
- Didžiausias Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikų dantų ėduonies paplitimas yra 6 metų amžiaus vaikų tarpe, mažiausias 0 – 1 metų amžiaus vaikų. Bendras Šiaulių rajono savivaldybės visų ikimokyklinio amžiaus vaikų dantų ėduonies paplitimas siekė 57,4 proc.
- Didžiausias pieninių dantų ėduonies intensyvumas yra 0 – 1 metų amžiaus vaikų, mažiausias 2 metų amžiaus vaikų. Didžiausias nuolatinių dantų ėduonies intensyvumas yra 6 metų amžiaus vaikų, mažiausias 5 metų amžiaus vaikų. Didžiausias bendras pieninių ir nuolatinių dantų ėduonies intensyvumas yra 0-1 metų amžiaus vaikų ir 4 metų amžiaus vaikų, mažiausias – 2 metų amžiaus vaikų.
- Žandikaulių (sąkandžio) būklė įvertinta daugumai ikimokyklinio amžiaus vaikų, kuriems buvo patikrinti dantys. 1,7 proc. vaikų nustatyta pavienių dantų sąkandžio patologija, o žandikaulių patologiją turi 5,6 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų.

REKOMENDACIJOS

Išanalizavus Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų profilaktinių sveikatos patikrinimų 2019 – 2020 m. m. duomenis pateikiamos rekomendacijos, kuriomis remiantis būtų galima planuoti ir įgyvendinti vaikų sveikatos stiprinimo priemones:

1. Sveikatos stiprinimo veiklas vykdyti programiniu pagrindu.
2. Pasaulio sveikatos organizacija rekomenduoja motinos ir vaiko sveikatą laikyti prioritetine sritimi, kadangi būsimų kartų sveikata bei gerovė priklauso nuo šiandienos mamų bei vaikų sveikatos, todėl tikslinga būsimus tėvus įtraukti į sveikatos stiprinimo veiklas – organizuoti ir vykdyti mokymus, apimančius aiškia, išsamią ir patikimą informaciją apie mitybą, fizinį aktyvumą nėštumo laikotarpiu, gimdymą, natūralų maitinimą bei kūdikio priežiūrą.
3. Būtina vaikų sveikatos priežiūrą vykdyti visomis kryptimis, ypatingą dėmesį skiriant regos sutrikimų profilaktikai: tinkamai aplinkai (žaidimų vieta, sėdėjimo poza, apšvietimas, laiko leidimas prie kompiuterio ir televizoriaus), poilsiui (akių mankštelės), pilnavertei mitybai bei profilaktiniam regėjimo tikrinimui.
4. Svarbu skatinti vaiką aktyviai judėti. Aktyvūs judesiai yra svarbūs vaiko raidai. Reikia kartoti judesius. Kartojimas svarbus įgūdžio išmokimui. Skirti laiko vaiko bendravimui, bendravimas pagerina vaikų motoriką. Skatinti vaiką kartoti atliekamus judesius. Žaisti aktyvius žaidimus kartu su vaiku. Reikia girti vaiko sugebėjimus ir pastangas, didžiuotis jo pasiektais rezultatais.
5. Tėvai, mokytojai, auklėtojai, turi padėti vaikams formuoti taisyklingą laikyseną.
6. Informuoti tėvus ir vaikus apie nemokamą prevencinę dantų silantavimo programą.
7. Mažinti gyvensenos rizikos veiksnius, kurie sąlygotų nervų, širdies ir kraujagyslių, kvėpavimo sistemų ligas, didelį dėmesį skiriant profilaktikai (tinkama higiena, mityba, fizinis aktyvumas, darbo – poilsio režimas).